

ОЛЕКСАНДРУ МИКОЛАЙОВИЧУ ПОНОМАРЕНКУ — 60

Олександр Миколайович Пономаренко — директор Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення ім. М.П. Семененка (ІГМР ім. М.П. Семененка) НАН України, завідувач відділу геохімії ізотопів і мас-спектрометрії, доктор геологічних наук, член-кореспондент НАН України, заслужений діяч науки і техніки України.

Він народився 14 січня 1950 р. у с. Положаї Переяслав-Хмельницького р-ну Київської обл. Закінчив Київський геологорозвідувальний технікум (1970), геологічний факультет Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка (1979) і прийшов на роботу в Інститут геохімії і фізики мінералів АН УРСР (нині — Інститут геохімії, мінералогії та рудоутворення ім. М.П. Семененка НАН України), де працював на посадах інженера, молодшого наукового співробітника, завідувача лабораторії, наукового співробітника, провідного наукового співробітника, завідувача відділу, заступника директора з наукової роботи.

З перших днів своєї наукової діяльності молодий спеціаліст попадає в поле зору видатного вченого-геолога і геохіміка академіка НАН України М.П. Щербака, який став його безпосереднім керівником і наставником. Саме завдяки цьому науковому спілкуванню і спільній роботі розширився і сформувався науковий світогляд молодого вченого, зумовивший вибір його подальшого життєвого шляху.

У 1984 р. О.М. Пономаренко закінчив аспірантуру при ІГФМ АН УРСР, у 1988 р. захистив кандидатську дисертацію на тему "Геохронологія докембрійських образований Росинско-Тикичского району Украинского щита", а у 2003 р. — докторську дисертацію на тему "Уран-свинцева геохронологія раннього докембрію Українського щита".

О.М. Пономаренко — спеціаліст в області ізотопної геохронології та геохімії ізотопів. Він

проводить геохронологічні дослідження, спрямовані на реконструкцію ранніх етапів історії геологічного розвитку Українського щита (УЩ). Досконало опанував сучасні ізотопно-геохронологічні методи досліджень, зокрема уран-свинцевий і калій-аргоновий. У своїх роботах він широко застосовує прецизійні мінералого-геохімічні методи дослідження акцесорних мінералів.

Актуальність досліджень, які проводить О.М. Пономаренко, обумовлена необхідністю проведення міжрегіональної кореляції основних стратиграфічних підрозділів окремих геоблоків УЩ, без чого неможливе уточнення особливостей його геологічної будови. Результати його геохронологічних досліджень на основі U-Pb ізотопного датування акцесорного циркону дозволяють реконструювати етапи геологічного розвитку УЩ в археї та становлять глобальний інтерес. На основі комплексного вивчення циркону фізичними, ізотопно-геохімічними і мінералогічними методами дослідження О.М. Пономаренком удосконалена геохронологічна шкала архею УЩ, розроблена морфогенетична та ізотопно-геохімічна класифікація цирконів із його архейських утворень, встановлена природа поліфазного формування циркону в геологічних комплексах зі складною поліциклічною історією розвитку і доведена можливість виявлення відповідності окремих фаз циркону конкретним геологічним подіям.

Результати виконаних вченим досліджень використані і використовуються в Кореляційних стратиграфічних схемах Українського щита Національного стратиграфічного комітету (НСК) України і в роботах по ДГК-200 для листів Росинсько-Тікицького району УЩ. Розроблені автором методики і результати ізотопно-геохімічних і мінералогічних досліджень використовуються під час проведення

робіт з геохронологічного датування докембрійських утворень, що виконуються в ІГМР ім. М.П. Семененка НАН України.

О.М. Пономаренко — автор понад 130 наукових праць, у тому числі 3 монографій. Він бере активну участь у міжнародних та вітчизняних наукових нарадах. Крім наукової, проводить плідну науково-виховну роботу як науковий керівник аспірантів. За безпосередньої участі О.М. Пономаренка у 2002 р. на базі Інституту створена кафедра цільової підготовки фахівців за спеціальностями "ізотопна геологія", "хроностратиграфія" та "геохімічні методи пошуків" для студентів геологічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, де Олександр Миколайович читає курс лекцій. Він — один з ініціаторів створення і керівник Центру колективного користування приладами при ІГМР ім. М.П. Семененка НАН України "Мас-спектрометричний центр твердофазного, газового ізотопного та мікроелементного аналізу".

О.М. Пономаренко — заступник голови Комісії з хроностратиграфії, класифікації, термінології та номенклатури фанерозою, член Архейської комісії, член Палеопротерозойської комісії НСК, заступник голови спеціалізованої вченої ради з захисту докторських дисертацій ІГМР ім. М.П. Семененка НАН України, головний редактор "Мінералогічного журналу", член редакційної колегії збірника наукових праць "Геохімія та рудоутворення", журналу "Записки Українського мінералогічного товариства". Останні роки О.М. Пономаренко активно працює у Президії НАН України на посаді академіка-секретаря Відділення наук про Землю.

Його особисті якості, талант ученого і організатора науки, наполегливість, активність і працьовитість вшановані високою нагородою — "Почесною грамотою Кабінету Міністрів України" (2009).

Олександр Миколайович — мудрий, терплячий і дипломатичний вихователь наукових кадрів, до якого з любов'ю і повагою ставляться учні й колеги. Він люблячий і турботливий дідусь, який багато часу приділяє вихованню онуки.

За мудрість, працьовитість і розсудливість, за вболівання за справи Інституту, за підтримку молодих науковців його шанують і поважають всі співробітники, а люблять за чуйну, добру і співчутливу душу, за те, що він з пошаною ставиться до всіх і готовий прийти на допомогу кожному — від прибиральниці до академіка.

Всі прекрасні риси людяності йому передали батьки і квітуча переяславська земля, звідки почалася його стежина, завітчана чорнобривцями і соняхами. Велика наполегливість, працездатність, цілеспрямованість вивели його на широкий шлях творчості і наукових здобутків, а яскраві риси особистості — до широким дружніх контактів з вченими і колегами України і зарубіжжя.

Своє 60-річчя член-кореспондент НАН України Олександр Миколайович Пономаренко зустрічає в розквіті творчих сил і енергії, повний ідей і планів по удосконаленню наукової і виробничої діяльності ІГМР для досягнення нових наукових результатів.

Колектив Інституту, редколегія і редакція "Мінералогічного журналу" щиро поздоровляють Олександра Миколайовича з ювілеєм, зичать йому міцного здоров'я, творчих сил, на снаги в його важкій, але важливій роботі.

Йому бажаєм сонця в кожній днині,
Щоб промінь творчості у клопотах не згас,
Здоров'я, щастя, злагоди в родині!
А у здобутках — най-найвищий клас!

*М.П. ЩЕРБАК, Л.М. СТЕПАНЮК,
В.М. ХОМЕНКО, Д.С. ЧЕРНИШ*